

Emlékező Füzetek

2012/1

mvm paksi atomerőmű

**A Biztonsági Igazgatóság köszönti
régi munkatársát, a szerzőt
és örömmel adja közre visszaemlékezését.**

Sorozatszerkesztő: Beregnyei Miklós

Lektorálta: Beier Matthias és Varga József

Kiadja az MVM Paksi Atomerőmű Zrt.

Felelős kiadó: Hamvas István vezérigazgató

A borító Vincze Bálint munkája

Készült: MVM PA Zrt. Nyomdaüzem 2012/1288

Felelős vezető: Gergely Judit Etel

Tisztelt Nyugdíjasaink!

Az atomerőmű építésével és üzemeltetésével kapcsolatos dokumentumok gyűjtése 1992-ben kezdődött, majd 1999-ben múzeumi státuszt kapott az Üzemtörténeti Gyűjteményünk. Akkor még nem tudtuk a nyilvánosság elé tárni az összegyűjtött emlékeket, ám 2012. március 7-én megnyitottuk az országos gyűjtőkörű Atomenergetikai Múzeumot. A múzeumban kiállításra kerültek az addig összegyűjtött tárgyi emlékek. Nagyon hiányos a gyűjteményünk például brigádnaplókból, holott tudjuk, hogy közel 200 brigád működött az építkezés ideje alatt. Természetesen minden más emléket szívesen fogadunk. A tárgyi emlékek gyűjtése mellett nagyon fontos lenne összegyűjtenünk a volt és nyugdíjas dolgozóink visszaemlékezéseit. Addig, amíg a volt üzemeltetők nyugdíjba vonultak, a négy blokk „felfrissülve”, megnövelt teljesítménnyel és üzemidővel termeli a villamos energiát. A mai üzemeltetők már nem arra a blokkra fognak emlékezni, mint a már nyugdíjban lévők, ám így lesz összhangban az emlékezet és az üzemtörténet.

Arra kérjük Önöket, vessék papírra emlékeiket és küldjék el a múzeum számára. Azért, hogy a leírt emlékek ne csak az adattárunkat gyarapítsák, elindítjuk az EMLÉKEZŐ FÜZETEKET, amelyekben közreadjuk a leírt és beküldött emlékezéseket. A füzeteket minden nyugdíjasunknak megküldjük az Atomerőmű újsággal együtt.

Fogadják szeretettel az EMLÉKEZŐ FÜZETEK első számát.

Hamvas István
vezérigazgató

ciák megszervezését is Balatonfüreden. A résztvevők számából mérhetően tisztességes sikere volt a rendezvényeinknek. Magyar, cseh, szlovák diagnosztikusok mellett több egyetemi oktató, akadémikus előadása színesítette a rendezvényt. Többször vettek részt a SIEMENS képviselői is, persze nem minden érdek nélkül. Nagyon el szeretnék volna adni nekünk a diagnosztikai rendszerüket. Többször voltunk a témában Erlangenben, kivitték a referencia rendszerük bemutatására is a Kola-félszigetre. A vásárlás azonban elmaradt, mivel az MDF-érát követő szocialista irányítás alatti átalakítást a diagnosztikai osztály már nem élte túl, sok más struktúrával együtt ez is átalakult, visszaminősítették csoporttá, én pedig 1995-ben, egy újabb váltással átkerültem a Nukleáris Biztonsági osztályra, amit a változatosság kedvéért Beier Matthias vezetett. A nyugdíjba menetelemig már csak ezen az osztályon tevékenykedtem

NYUGDÍJAS ÉVEINK

Én 2007. májusban, Buba pedig 2007. júniusban ment nyugdíjba.

Visszatekintve bizton állíthatom, hogy ez a váltás keményebb volt számunkra, mint a magyarországi rendszerváltás. Úgy gondolom, hogy az emberek viselkedését mindenkor az értékrendszerük vezérli, és ez az értékrendszer általában lassan változik, de vannak olyan pillanatok, amikor gyorsan. Sok érték kitart mellettünk sokáig, másokat a rövidtávon működő divatok ragasztják hozzánk, és választják le rólunk. Lehet azonban új értékeket szerezni és értékeket elveszíteni a körülményeinkben, a környezetünkben beálló változások révén is. Ilyen „gyors” változást jelentett Bubával az életünkben a gyerekeink megszületése és a nyugdíjba menés. A magyarországi 1990-es rendszerváltásról most már tudható, hogy általános értékvesztéssel járt. Tegyük meg erre az értékvesztésre egy pár lapátnyi veszteséget, és máris eljutunk a nyugdíjba menetelünk utáni tevékenységünket vezérlő változásokhoz. Egy további szemléletes példát az értékrendünk változására a „Magyarország története” sorozat mohácsi csatavesztését bemutató részéből emelek ki. Ott hangzott el, hogy a középkorban még az örökkévalóságnak készítettek mindent, míg a középkort felváltó újkorban már csak a jelennek. Ez a váltás bizony a nyugdíjba menetelre is teljes mértékben igaz. Az ember ameddig dolgozik az örökkévalóságnak él, legfeljebb álmvilágként jeleníti meg a munka által már nem vezérelt jövőt. Mondjuk úgy, hogy *hetekig alszom majd, és én döntöm el, hogy mikor mit te-*

szek. Azután megérkezik a „nagy” pillanat és teljesen dugába dől az álomvilág. Bizony én sem gondoltam bele, hogy a munkával együtt egy sor vele szoros kapcsolatban lévő értéket is elveszítek, mint például: öltözködési szokásaim, étkezési szokásaim, a munkámról való gondolkodásom, napi időbeosztásom stb., és csak nagyon keserves kínládással tudom valamelyest pótolni, vagy helyettesíteni őket.

Hogyan? Mindjárt rá is térek, de előtte még néhány szót kell szólnom a Paksi Atomerőműről.

Nyugdíjasként már elfogulatlanul kellene a volt munkahelyeimre emlékez-nem, de a Paksi Atomerőmű esetében ez nem megy. Bocsássanak meg érte kedves olvasóim, de olyan sokat kaptam (és nagyon sok volt dolgozója olyan sokat kapott) az erőműtől, hogy csak elfogultsággal tudok (tudunk) az ott eltöltött évekre visszagondolni. Nálam már a kölcsönös ismerkedési fázis is nagyon jól indult. Az erőműtől akkor kaptam segítséget, amikor az előző munkahelyem a padlóra küldött, a külföldi pályázatomban elutasításával, és nemcsak új munkahelyet kaptam az erőműtől, hanem Bubával mindent megkaptunk az új életünk kiépítéséhez. Azután a dolgozós éveim alatt az erőmű révén közeli munkakapcsolatba kerülhettem Magyarország sok híres fizikusával, és nemcsak velük, hanem olyan hírességekkel is mint Vigner Jenő és Teller Ede. Olyan munkahelyet kaptam, ahol alapvető igény volt a gondolkodás, a tudományos munka. Ahol én is belekóstolhattam a nagy felfedezők világába, ahol bizony csak rajtam múlt az újabb tudományos fokozatom megszerzése. Az atomerőmű révén láthattam Chicagóban a világ első atommáglyájában a láncreakció beindulását igazoló mérési adatokat, és a nagy pillanat tiszteletére felbontott olasz vörösbornak, a Chiantinak a dedikált palackját. Nem tudom létezik-e még egy olyan munkahely kis országunkban, amely minden évben hozzásegíti a nyugdíjasait is az aktív pihenéshez. Mindezek után úgy gondolom, hogy az erőmű iránti elfogultságom teljesen természetes. Bárcsak nagyon sok ilyen nagyvállalat működne az országunkban, akivel ennyire elégedettek lennének a volt és a jelenlegi dolgozói.

Nézzük ezek után a nyugdíjba menetelünkkel együtt járt változásokat. Nyilván ahány ember annyiféle élmény a munka befejezése, és a nyugdíjas lét kezdete. Mi sem éltük át azonos módon Bubával ezt az életmódváltást. Ő sokkal nehezebben alkalmazkodott a pörgés nélküli új világhoz, amelyben már nem kellett korán kelnie, nem kell a tanítási órákra készülni, nem kell dolgoza-

tokat javítani. Negatív élményként fogadta, hogy a munka világában már nincs rá szükség. Teljesen indokolt volt az elkeseredése. Egy olyan ember, aki egész életében kitűnő adóként sugározta a környezetére tudását, kedvességét, szeretetét, egyszóval a teljes egyéniségét, az nagyon nehezen tudja csak feldolgozni, hogy hirtelen elszakad a „vevőtől”. Nem is törődött egyszerűen bele, nyugdíjasként még vállalt óraadói állást a vendéglátói ipari szakközépiskolában. Egy évig dolgozott is becsülettel, végül lassan-lassan belátta, hogy a régi, megszokott kollégák, és megszokott iskolai környezet nélkül ez a munka már nagyon megerőltető neki. Én is megpróbáltam a nyugdíj melletti munkavégzést az Izotópkutató Intézetnél. Kaptam is egy szerződéses állást a Paksi Atomerőműben tervezett mérésekben való részvételre. Sajnos a betegségem miatt nem tudtam teljes mértékben az elvárásainak megfelelni.

Végül 2008 elején döbrentünk rá mindketten, hogy most már véglegesen kizáródtunk a munka világából, és hogy muszáj egy új életvitelt kialakítanunk. Sok-sok kitérővel, de végül sikerült egy olyan Pató-Pálos stílust létrehozunk, amelyben a jövő elszürkült, a jelen lett az élet meghatározója, a múlt pedig egyre nagyobb hangsúlyt kapott. Ekkorra igazolódott be életünkben a szekszárdi piacra járásunk egyikén egy idős nénitől hallott kijelentés is, nevezetesen, hogy:

„Tudják kedveskéim ötven fölött, ha az ember lánya arra ébred, hogy nem fáj semmije, akkor már nem is él.” Bizony nyugdíjasként már sokkal többet kellett törődnünk az egészségünkkel, mint a dolgozós éveinkben. Sokkal nagyobb hangsúlyt kapott mindkettőnk életében, hiszen egyre nehezebb volt fenntartani, folyamatosan kellett küzdeni érte. A megnövekedett gyógyszerfogyasztás mellett a masszíroztatás, az úszás, a torna, a lé böjt, a biopton lámpa alkalmazása színesíti napjainkat, hogy csak a jéghegy csúcsát jelentő, egészségmegtartó változásokat említsem. Engem az egészségügyi változások közül mégis a memóriám változásai érintenek a legérzékenyebben.

Az évek multával egyre több emlék kapcsolódik a memóriánkhoz. Úgy hordozzuk őket magunkkal, mint az üstökös a csóvját. Nem is csoda, hogy a nyugdíjas években megroppan az ember válla, és megtörik a dereka ekkora teher alatt. Bizony jócskán össze is esik, de sajnos csak hosszában. A hasunk keresztmetszetének növekedése, pedig igen csekély kárpótlás az előbbi változásokért.

Az emlékek óceánjában nyüzsgő sokaságból mostanában egyre többször kapok hívatlan látogatókat. Sokan barátsággal érkeznek, és egy pillanat alatt

fölismerhetők, azonosíthatók, történethez köthetők. Van azonban jelenleg néhány nagyon barátságatlan látogatóm is. Ezek az emlékképek már nem engedik felismerni magukat. Tisztán látom, hogy milyen tájon vagyunk, látom azt is, hogy mit tevékenykedünk, de valami hiányzik, hogy azonosítani tudjam a látottakat, hogy hozzá tudjam kapcsolni egy múltbeli történéshez. Mint egy fuldokló keze úgy kapaszkodik belém, ez a pár emlék, az Istennek sem hajlandók visszatérni a helyükre, és persze rettenetesen idegesítenek, hiszen világosan jelzik a memóriám hanyatlását.

Az egészség után azonban nézzük a napirendünk alakulását. Mindig mindenkinek panaszkodunk (aki megkérdezi!), hogy annyi a tennivalónk, alig tudjuk magunkat utolérni. Legtöbbjét azonban mi találjuk ki magunknak, így akár csúsztatható is, sőt ha nem írjuk le, akkor bizonyos eséllyel még el is feledhetőek. A zsúfolt tennivaló sor persze a rossz szervezést is jelzi. Igen nyugdíjas korunkban az életünket jól, vagy rosszul, de saját magunk szervezzük, és ez egy keservesen megszerzett új érték az életünkben. Ha hibásan tervezünk egy időpontra, mondjuk két találkozót, akkor szenvedhetünk a tennivalók sokaságától. A szervezésben sokat segítenek a heti ismétlődő tevékenységek, a tornásznapi, az úszásnap, a takarítási nap. Nyugdíjasan ezek szolgáltatják a rendszert az életünkben.

ELKÖSZÖNÉS AZ OLVASÓTÓL

Most, hogy a történeteim végére értem, szeretnék illő módon elköszönni olvasóimtól. Búcsúzzunk úgy, ahogy a legkedvesebb ismerőseinktől szoktunk elbúcsúzni. Búcsúzzunk el Jánosáldással. Üljünk hát le egy pillanatra a hozzánk legközelebbi üléskialkalmatosságra, fogjuk meg a poharainkat és emeljük fel egy búcsúkoccintásra!

Mire is koccintsunk?

Javaslom, koccintsunk a jövőre. Olyan sokat foglalkoztunk ebben a könyvben a múlttal, hogy már igazán ránk fér egy kis előretételezés is. Képzeld hát el utódainkat, és ne legyünk kishitűek, ne gondolkozzunk kis távlatokban, képzeljük el őket, mondjuk ezer év múlva. Bizony iradatlan nagy perspektíva ez az újabb ezer év, ez az újabb harmincnégy generáció. Gondoljuk csak át, a családom 250 évébe csak nyolc generáció fért bele, és az azt megelőző 750 év

alatt élt őseim, közemberek lévén már nem is voltak kutathatók, hiszen az első anyakönyvek csak az 1700-as években íródtak hazánkban.

Az újabb ezer év irdatlan távolságát már nem is lehet belátni, semmiféle jóstehetség sem segít, nem lehet tudni, hogy kik lesznek az akkor itt élő magyarok.

Hinni viszont lehet, hogy nemzetünk túl fogja élni az újabb ezer évet is, sőt nem is csak lehet, hanem kell is. Az elmúlt ezer év szakadatlan küzdelmei velem bizony elhihetik, hogy nemzetünk az újabb ezer év múlva is itt fog küzdeni a Kárpát Medencében az életben maradásért.

Hogy kik lesznek akkor a nemzetalkotók?

Nem lehet az másként akkor sem, mint ma: mindazok, akik akkor itt fognak élni, és magyarnak vallják magukat. Hiszen ma sem az a fontos, hogy kik voltak és honnan jöttek őseink, és mikor telepedtek meg itt a Kárpát Medencében, hanem az, hogy NEM MENTEK TOVÁBB. Sikeresen olvadtak bele az itt élő közösségbe, sikeresen cserélték ki velük az értékeiket, és közösen küzdöttek a nemzedékük fennmaradásért. Hogy jó magyarok lettek, hogy jó magyarok voltak mi sem bizonyítja ékesszólóiban, mint mi, a most itt élő nemzedék, hiszen ha nem így történt volna, mi nem itt, hanem a Földünk más tájain közösködnénk az ott élőkkel.

Gondoljunk úgy az újabb millenárist ünneplő nemzedékünkre, hogy teljesen mindegy a származásuk, a lényeg az, hogy magyar nyelven gondolkodnak, magyar módra ünnepelnek. Összeráncolt homlokkal komoran nézve a valóságnál sokkal komorabbra festett jövőképükre, és összeszorított ajkuk között mormolják:

Voltunk mi már ennél sokkal nagyobb bajban is. Megoldottuk azt is, meg fogjuk oldani ezt is. és minden eljövendő bajt, mert népünk küzdelemre termett.

Koccintsunk tehát a második millenárist ünneplő jövendő nemzedékünkre, mindazokra, akik akkor itt fognak ünnepelni a Kárpát medencében. Legfeljebb kompromisszumként elengedhetjük az itteni helyszínt. Nem bánom koccinthatunk arra is, hogy a második millenárist már nem a Kárpát medencében ünneplik leszármazottaink, hanem valahol a Tejút rendszer csillagai között egy űrhajóban száguldva egy új Föld, egy ÚJ HONFOGLALÁS felé.

ÚGY LEGYEN!